

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

294. An iudex laicus possit statuere, ne concubinæ teneantur pro furtis ab ipsis concubinis factis, etiamsi hoc extendat ad concubinas Clericorum? Et infertur, quod lex, vel statutum, si tollat ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Trident. cap. 8. sess. 24. de reform. matrim. statuti procedere, nam per illud decretum non tolluntur alia pœna à iure communi, vel statutis synodalibus contra concubinos statuta. Ita ille, qui etiam testatur, ita declarasse, vt visum est supra sacra Congreg. Concilij. Non est igitur audiendus Zerola in praxi Episcop. 1. verb. Concubinarij, §. ad primum videtur. Grilenzonius cons. 79. num. 2. & Riccius in praxi tom. 1. resol. 319. Potest enim, vt dictum est, Episcopus damnare laicum concubinatum in pecunia, exilio, reclusione, vel aliis pœnis, sine quo præcedat trina monitio. Vnde in Synodo Dicec. III. Emin. Domini mei Card. ab Auria, me etiam interueniente tanquam examinatore synodali, part. 5. c. 2. n. 8. post aliqua sic statutum fuit: Quamobrem hoc synodali decreto statuitur, vt nemini cuiuscumque status, dignitatis, & conditionis fuerit, nullo obrentu, nec vilo vnquam tempore liceat in propria, vel aliena domo concubinas alere, aut retinere, qui secus fuerint, annuo carcere, & vncijs xxv. multentur quæ pecunia in pios vsus Archiepiscopi iudicio confertur: quod si contigerit huiusmodi homines excommunicatione feriendos esse, id vtiq; fiet iuxta formam à sancta Tridentina Synodo præfinitam. Hæc ibi. Vnde ex supradictis manifestè apparet, non posse ministros laicos prohibere ne Ministri Curia Episcopalis visitent loca, & domos metreticum: nam licet concubinatus non sit delictum merè Ecclesiasticum, vt volunt aliqui, saltem est delictum mixti fori, ergo necessariò sequitur posse Ministros Ecclesiasticos metreticum domus inuifere.

RESOL. CCXCIV.

An iudex laicus possit statuere, ne concubina reneantur pro furis ab ipsis concubinis factis, etiam si hoc extendat ad concubinas Clericorum? Et inferat, quod lex, vel statutum, si tollat Clericis id, quod de iure communi eis competit, est contra Immunitatem Ecclesiasticam? Ex part. 4. tract. 2. Resolut. 11.

§. 1. **A**ffirmatiuè responderi Pereira do manu Regia part. 2. cap. 75. n. 1. Ratio est, quia talis lex detestari intendit concubinatum, illumque à sua Republica penitus exterminare, vnde hac prohibitione detestati concubinarij respiciant, licet per accidens sit vt exinde concubinæ furandi licentiam arripiant impunè, quod lex non intendit, nec legi tribuendum est peccatum, quod subditus ex sua malitia occasione legis aliàs iuste accipit ex se ipsa. Et hæc lex est communis tam laicis, quam Clericis: ergo, &c. Ita Pereira loc. cit.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, nam, vt docet Bertran. de Guevara in propugn. Eccles. asser. 1. §. 4. n. 5. Aponte in respon. pro cens. Pauli V. fol. mibi 71. doctus & nunquam satis laudatus Præses Valenzuela in defensionib. Pauli V. part. 1. num. 55. Maynardus de privileg. Eccles. part. 1. art. 1. num. 24. Buttius in capite cum terra, de elect. num. 6. Felinus in capite Ecclesia S. Maria num. 69. Inola num. 11. Decius n. 3. de constit. & alij penes ipsos, lex, seu statutum si tollat Clericis id, quod de iure communi eis competebar, est contra immunitatem Ecclesiasticam: sed de iure communi competit omnibus actio furti, quæ peti hæc legem Clericis denegatur: ergo, &c. Nec valet dicere cum Pereira, quod ista lex etiam hanc actionem furti denegat laicis, & quod fertur propter bonam commune: nam si hoc axioma esset ve-

rum, omnes leges comprehenderent Clericos, quia feruntur propter publicam vtilitatem, & sunt generales: sed publica vtilitas non confert iurisdictionem laicis vt possit statuere aliquid præiudiciale Ecclesiasticis, vt patet ex sacris Canonibus, & communi DD. sententia, & tradit Surdus vol. 3. consil. 302. & volum. 1. consilio secundo. Angelus verb. immunitas, numero trigesimo septimo, Martha part. 4. centur. 1. cas. 1. & alij.

RESOL. CCXCV.

An consuetudines laicorum & Clericorum mixtae sint valida, etiam si sint contra libertatem Ecclesiasticam? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 69.

§. 1. **V**idetur affirmatiuè respondendum, per ea, quæ adducunt Collegium Bononicense in respons. pro libert. Eccles. num. 28. Maynardus de privileg. Eccles. part. 2. artic. 22. num. 88. Surdus consil. 2. volum. 2. Tiraquellus de retrat. lignag. §. 1. gloss. 8. num. 173. qui hoc pacto defendunt quandam consuetudinem vt monasteria non succedant, de qua consuetudine testatur Peregrinus in tractatu variar. libro sexto, numero septuagesimo septimo, Guilielmus de Benedictis in capite Raynuius, verb. & uxorem, ducentesimo vigesimo quinto, de testament. Boërius decif. 754. num. 8. Rebuffus consil. 173. num. 11. & 12. & hoc etiam feruari Ferrariae testatur Riminaldus consil. 85. num. 38.

2. Sed P. Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 32. num. 19. docet quod cum dicitur consuetudo mixta, posse operari in rebus, vel personis Ecclesiasticis, intelligendum est de consuetudine, quæ non præiudicat sacris Canonibus; vel si præiudicat, in illam Pontifex consentiat, saltem tacitè, vnde res est periculosa, & ideo vbi vigent tales consuetudines, videant illi, ad quos spectat an habeant supradictas conditiones.

RESOL. CCXCVI.

An iudex Ecclesiasticus possit incidenter cognoscere de rebus temporalibus, seu profanis, & è contra indices laici de rebus spiritalibus, & Ecclesiasticis? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 111. aliàs 110.

§. 1. **D**ifficilis est ista quæstio, & non semel in præxi occurrens ad quam Christophorus de Anguiano in tract. de legib. tom. 1. lib. 21. contr. 22. nu. 21. & 25. duabus conclusionibus respondet, quarum prior sic habet:

[Laici Magistratus de rebus Ecclesiasticis omnimodo prohibentur cognoscere, & super eis, neque principaliter, neque incidenter iudicare possunt.

2. Secunda conclusio: Prælati, siue iudices Ecclesiastici, licet non magis possint cognoscere de causis profanis inter sæculares, quam laici, respectu causarum Ecclesiasticarum; nihilominus tamen, quia solummodo incompetentes sunt, non incapaces erga tales causas, si eas contingat incidere, rectè poterunt per incidentiam sæcularem iurisdictionem in laicos exercere.] Ita ille. Ratio igitur, quare laicus non potest, etiam incidenter, cognoscere causam Ecclesiasticam, est, quia non solum circa illam est Iudex incompetens, sed etiam incapax; Ecclesiasticus verò potest incidenter de causa profana cognoscere, quia

Sup. hoc supra in Ref. 1. §. Sed dicit. & signanter ad med. & in ref. 13. §. vlt. & in Ref. 37. §. penult. & in Ref. 256. cursum in §. vlt. & infra in Ref. 335. §. vlt. & in tom. 6. tit. 2. Ref. 23. §. 1. à princ. & in tom. 4. tit. 6. Ref. 59. §. 2. à lin. 6.

Sup. hoc supra lege doctrinam Ref. fol. 48.